

811.163.41'35: 811.163.6'35

<https://doi.org/10.18485/kij.2023.70.2.9>

ЈЕЛЕНА С. БУДИМИРОВИЋ МИЛИЋЕВИЋ*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 15. 10. 2023.
Прихваћен: 28. 10. 2023.

ПИСАЊЕ БРОЈЕВА У СРПСКОМ И СЛОВЕНАЧКОМ ЈЕЗИКУ (ПРАВОПИСНА ПРАВИЛА)

Циљ истраживања јесте да испита познавање правописних правила која се тичу писања бројева у српском и словеначком језику. Истраживање је усмерено на правила за која се може сматрати да представљају највећи изазов за говорнике – писање бројева речима, писање бројних прилога и редних бројева те бележење датума. Истраживање за овај рад обухватило је две групе испитаника – прва група су студенти филолошког усмерења који похађају наставу из словеначког језика на универзитетском нивоу, док другу групу чине чланови друштва словеначке мањине, који имају словеначко порекло и који се са словеначким језиком по правилу сусрећу доста раније него студенти. Анкета коју су испитаници попуњавали садржи осам питања. Резултати анкете показали су да испитаници знатно боље познају правописна правила српског језика у поређењу са словеначким, те да матерњи језик снажно утиче на њихово знање страног језика. Поред тога, анализом одговора утврђено је да су резултати за оба језика доста бољи код студената него код чланова друштва, као и да су генерално виши код женских него код мушких испитаника. Што се тиче година учења словеначког језика – показало се да оне немају велики утицај на резултате, а код неколико питања резултат чак и опада са годинама учења.

Кључне речи: бројеви, словеначки језик, српски језик, правописна правила, анкета.

1. Увод

Циљ овог рада је да испита познавање правописних правила која се тичу писања бројева у српском и словеначком језику. Правопис се дефинише као „однос фонема и графема за писање речи једног језика. То је скуп језичких правила, али истовремено и конвенција за писање” (Брборић 2015: 197).

У овом раду полази се од претпоставке да говорници ових двају језика често праве грешке када је потребно да бројеве испишу речима, као и када је реч

---

* jelena.budimirovic@fil.bg.ac.rs

о писању редних бројева, односно да недовољно добро познају правописна правила која уређују ову област.

Истраживање је усмерено на правила за која се може сматрати да представљају највећи изазов за говорнике, а то су:

1. спојено и одвојено писање основних бројева и бројних прилога (нпр. *једанпут* и сл.),
2. писање редних бројева словима и бројкама, и
3. записивање датума.

Поред тога, с обзиром на чињеницу да су испитаници за овај рад били матерњи говорници којима је српски први језик (Буквич 2016: 26–27), а који уче словеначки, те имајући у виду блискост ових двају језика, претпоставка је да ће правила о писању бројева у једном језику утицати на њихово записивање у другом језику, и то пре свега у правцу први језик → страни језик, тј. српски → словеначки.

Истраживање за овај рад обухватило је две групе испитаника – прва група су студенти филолошког усмерења који похађају наставу из словеначког језика на универзитетском нивоу, док другу групу чине чланови друштва словеначке мањине, који имају словеначко порекло и који се са словеначким језиком по правилу сусрећу доста раније него студенти (Буквич 2016: 24). Могло би се претпоставити да ће студенти, с обзиром на њихово филолошко усмерење, боље познавати правописна правила о писању бројева у српском језику, док ће испитаници из друштва, у светлу чињенице да се са словеначким језиком сусрећу већ у детињству, боље познавати правила која се тичу словеначког језика.

2. Бројеви у српском језику – основна правила

У српском језику састављено се пишу основни и редни бројеви од *једанаест/једанаести* до *деветнаест/деветнаести*, затим округли бројеви од *двадесет/двадесети* до *деведесет/деведесети*, као и бројеви који означавају стотине: *двеста/двестоти*, *триста/тристоти*... *деветсто/деветстоти* (Дешић 2015: 102). Наравно, одвојено се пише *дв(и)е стотине*, *три стотине*, *осам стотина*, *петсто хиљада* и сл. (Пижурица и др. 2010: 90). Раствављено се пишу вишечлани бројеви, као што су *двадесет (и) три*, *сто шездесет (и) четири*, односно *двадесет (и) трећи*, *сто шездесет (и) четврти* итд. (Дешић 2015: 102). Ова правописна област (писање основних и редних бројева) обрађује се у петом разреду основне школе (Брборић 2015: 199).

Осим словима, основни и редни бројеви могу се, наравно, записивати и бројкама. Основни бројеви се пишу без интерпункцијских знакова, нпр. *200* и слично. Редни бројеви могу се записивати арапским и римским бројкама. У првом случају, иза бројке се пише тачка, нпр. *на 269. страници књиге*. Према Правопису српскога језика, иза арапских бројки које означавају редне бројеве неправилно је додавати падежне наставке словима, као нпр. *у 76-тој години*.

Када се број записује римским бројем, тачка се не пише, нпр. *последња деценија XV века*. Писање тачке иза римских бројева дозвољено је само испред наслова поглавља (Пижурица и др. 2010: 89–100).

Из наведених правила произлази да у српском језику датуме можемо писати на следеће начине: *1. мај 2005. (године), 1. 5. 2005. (године), 1. V 2005. (године)*. Ова правила уче се у трећем разреду основне школе (Брборић 2015: 199).

Када је реч о бројним прилозима као што је *једанпут*, важи следеће правило: помоћна реч *пут* пише се спојено само с бројевима *један, два и три*, а у свим осталим случајевима пише се одвојено. Дакле, уз вишечлане бројеве у српском стандардном језику правилно је писати: *тридесет (у) један пут, сто (у) један пут*, и тако даље (Пижурица и др. 2010: 90).

3. Бројеви у словеначком језику – основна правила

Оно што је највећа специфичност код бројева у словеначком језику у односу на српски јесте то да се код двочланих бројева врши инверзија, што значи да се најпре изговара (и пише) јединица, а затим десетица. Ови чланови броја повезују се везником „и” (*in*) и пишу се састављено. То значи да ће се, на пример, број 56 изговарати и писати као *petinšestdeset*. Иста правила у словеначком језику важе и за редне бројеве, те ћемо писати *petinšestdeseti* и слично. Као у српском, састављено се пишу и основни и редни бројеви од 11 до 19 (*enašt, devetnašt* и сл.), као и округли бројеви од 20 до 90 (*dvajset, devetdeset* итд.). Речи за стотине и хиљаде у словеначком језику пишу се одвојено од остатка вишечланог броја, па се рецимо број 1926 записује на следећи начин: *tisoč devetsto šestindvajset* (Топоришич и др. 2001: 4; Ђукановић/Марковић 2005: 82; Ђукановић 2009: 293). Још једна разлика између словеначког и српског језика, која се може видети и у наведеним примерима, јесте чињеница да се у словеначком језику не бележе гласовне промене (иако се у говору чују). Тако ће се, на пример, број 50 писати речју *petdeset*, 90 речју *devetdeset* и томе слично.

Када је реч о записивању бројева помоћу бројки, као и у српском језику, основни бројеви се записују без додавања интерпункцијских знакова, нпр. 200 и слично, док се иза редних бројева пише тачка, нпр. *na 15. (petnajsti) strani*. У својој књизи *Slovenski pravopis* Јоже Топоришич наводи да се римски бројеви могу користити за писање и основних и редних бројева. Ту важе иста правила као и код писања арапских бројева – иза бројке се тачка не пише када она означава основни број (нпр. *Slavistična revija XX, pogledj zvezek XI* и сл.), а пише се када она означава редни број (нпр. *sedež v XV. vrsti*) (Топоришич и др. 2001: 32).

Датуми у словеначком језику могу се записивати на следеће начине: *1. мај 2005, 1. 5. 2005 и 1. V 2005*. Тачка иза године се пише само када после бројке следи реч *leta*, као у примеру *29. 11. 1989. leta* (Топоришич и др. 2001: 32). У осталим случајевима тачка иза године се не пише, што се види и из једног од

примера који се наводи у нормативном Речнику словеначког књижевног језика, под одредницом *leto: po letu 1900 se je stanje izboljšalo*¹.

Бројни прилози са прилогом *krat* (ср. *num*) пишу се спојено – *enkrat*, *tridesetkrat*, *enaintridesetkrat* и сл. (Топоришич и др. 2001: 63, 206).

4. Истраживање

Циљ овог истраживања јесте да испита познавање правописних правила која се тичу писања бројева у српском и словеначком језику. Испитаници припадају двома групама – прву групу чине студенти филолошког усмерења који уче словеначки као страни језик (било као изборни било као главни), и то на Филолошком факултету Универзитета у Београду и на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Ових испитаника било је 54. Другу групу испитаника чине припадници словеначке националне мањине који похађају часове словеначког језика у Друштву Словенаца Сава у Београду, у Друштву Словенаца Кредарица у Новом Саду и у Друштву Словенаца Емона у Руми. Ових испитаника било је 62. Укупан број испитаника је 116.

Испитаници су даље подељени с обзиром на два критеријума: пол (мушки и женски) и године учења словеначког језика (мање од годину дана, 1–3 године, више од 3 године). Истраживање је спроведено током јануара и фебруара 2022. године.

Анкета коју су испитаници попуњавали садржи осам питања. Прва два питања односе се на записивање основних бројева речима у српском и словеначком стандардном језику. Треће и четврто питање испитују познавање правила писања бројних прилога, и то са речју *num* у српском језику и са речју *krat* у словеначком језику. Пето и шесто писање тичу се писања редних бројева речима и бројкама, док се последња два питања односе на правилно писање датума у овим језицима.

Полази се од претпоставке да говорници ових језика често праве грешке у писању бројева, односно да недовољно добро познају правописна правила која уређују ову област. Друга претпоставка је да правила о писању бројева у једном језику код испитаника утичу на њихово записивање у другом језику, и то пре свега у правцу српски → словеначки језик. Трећа претпоставка је да ће студенти боље познавати правописна правила о писању бројева у српском језику, док ће испитаници из друштава боље познавати правила која се тичу словеначког језика.

Поред тога, циљ је да се испита и то да ли постоје разлике у познавању правила код испитаника мушког и женског пола, као и то колико број година учења словеначког језика код испитаника утиче на њихово познавање правописних правила о писању бројева у српском и словеначком језику.

¹РСКЈ 2014: одредница *leto*: <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=le-to.5.3.2022>.

Структура укупног броја испитаника може се видети у следећим табелама:

Чланови друштва Словенаца	мушки	женски	укупно по броју година учења сл.ј.
1 година и мање	13	15	28
1–3 године	7	9	16
више од 3 године	8	10	18
укупно по полу	28	34	УКУПНО ИСПИТАНИКА: 62

Табела 1: структура испитаника из друштва према полу и годинама учења словеначког језика

Студенти филолошког усмерења	мушки	женски	укупно по броју година учења сл.ј.
1 година и мање	7	33	40
1–3 године	1	9	10
више од 3 године	1	3	4
укупно по полу	9	45	УКУПНО ИСПИТАНИКА: 54

Табела 2: структура испитаника са факултета према полу и годинама учења словеначког језика

4.1 Писање бројева речима

На основу прва два питања испитано је познавање правила о писању бројева словима. Прво питање односи се на српски језик, а друго на словеначки. Испитаницима нису унапред понуђени одговори, већ се од њих тражило да словима испишу бројеве у складу с правописном нормом српског, односно словеначког језика. Тражено је исписивање словима следећих бројева: 20, 65, 438, 1.523.

4.1.1 БРОЈ 20

Српски језик

Исписивање броја 20 речима у српском језику за испитанике није представљало тешкоћу. Правилан одговор (*двадесет*) дало је 115 од укупно 116 испитаника. Погрешан одговор (*два десет*) дала је само једна испитаница из друштва која словеначки учи више од три године.

Словеначки језик

Међутим, када је реч о словеначком језику, тачан одговор (*dvajset*) дала су укупно 74 испитаника – 34 чланова друштва и 40 студената. Код испитаника из друштва проценат тачних одговора је 54,8%, а код испитаника са факултета 75,9%. Дакле, код испитаника са факултета проценат тачних одговора виши је за 21,1%.

Што се тиче пола испитаника који су дали тачан одговор, код мушких испитаника тачан одговор дало је 51,3%, а код женских 70,8% испитаника. Дакле, код женских испитаника проценат тачних одговора виши је за 19%.

Ако посматрамо број тачних одговора с обзиром на то колико дуго испитаници уче словеначки језик – код оних који га уче годину дана или мање проценат тачних одговора је 60,3%, код оних који га уче 1–3 године 76,9%, а код оних који га уче више од три године 63,6%.

Најчешћи погрешан одговор који су испитаници давали је *dvadeset* (26,2% у односу на укупан број погрешних одговора), те се ту јасно види интерференција из српског језика.

4.1.2 БРОЈ 65

Српски језик

Када је реч о писању овог броја у српском језику, тачан одговор (*шездесет*) дала су 84 испитаника – 44 из друштва и 40 са факултета. То значи да је проценат тачних одговора у друштвима 71%, а на факултетима 74%. Дакле, нема значајније разлике у резултатима.

Ако посматрамо пол испитаника, тачан одговор дало је 64,8% испитаника, а 75,9% испитаница. То значи да је проценат за десетак процената већи код испитаница.

Најчешће грешке коју су испитаници правили јесте писање одговора *шестдесет (u) пет* (35% од укупног броја грешака) и *шездесет (u) пет* (32,2%). У овим одговорима је очигледно небележење гласовних промена. Ову грешку најчешће су правили испитаници оба пола са факултета који словеначки уче годину дана и мање (33% од укупног броја испитаника, а рачунајући обе најчешће грешке), што нам говори да није у питању интерференција из словеначког језика.

Словеначки језик

Код писања броја 65 на словеначком језику, далеко је већи број погрешних (80) од броја тачних одговора (36). Тачних одговора (*petinšestdeset*) код анкетираних из друштва било је 10 (16,1%), а код анкетираних са факултета 26 (48,1%). Дакле, на факултетима имамо значајно већи број тачних одговора.

Што се тиче пола испитаника, тачан одговор дало је 11 мушких (29,7%), односно 25 (31,6%) женских учесника у анкети, што значи да је разлика незнатна (мање од 2%).

Код испитаника који словеначки уче годину дана и мање удео тачних одговора је 38,2%, код оних који словеначки уче 1–3 године 23,1%, а код испитаника који га уче више од 3 године 18%. Изненађујуће је да број тачних одговора опада са повећањем броја година учења овог језика. Могуће објашњење те појаве може бити чињеница да се бројеви усвајају у првој години учења страног језика, те је код испитаника који часове похађају годину дана или мање то знање најсвежије.

Најчешћи погрешан одговор био је *pet in šezdeset*, тако је одговорило чак 42,5% анкетираних. Код овог одговора приметне су две особине правилног писања бројева у српском језику – одвојено писање броја и бележење гласовне промене – те можемо закључити да је у питању снажан утицај матерњег језика. Овакву грешку су чешће правили чланови друштва (73,5% од укупног броја анкетираних са овом грешком).

4.1.3 БРОЈ 438

Српски језик

Као тачни одговори у српском језику признати су одговори *четиристо тридесет (и) осам* и *четири стотине тридесет (и) осам*. Такве одговоре дало је 28 анкетираних из друштва и 33 са факултета. Процент тачних одговора у друштвима је 45,1%, а на факултетима 61,1%. Дакле, проценат тачних одговора је за 16% већи код студената.

Када је реч о полу испитаника, тачан одговор дале су 43 испитанице (54,4% од укупног броја испитаница) и 18 испитаника (48,6% од укупног броја испитаника). Процентуално, разлика је 5,8% у корист женских учесница у анкети.

Највише тачних одговора дали су испитаници који уче словеначки годину дана и мање (57,3%), нешто мање они који га уче више од три године (54,5%), а знатно мање они који уче 1–3 године (38,4%).

Најчешћи погрешан одговор био је *четристо тридесет (и) осам* – удео овог одговора је 49,1% у укупном броју погрешних одговора.

Словеначки језик

Код овог питања велики је број испитаника који нису ништа одговорили – таквих је укупно 16, што чини 13,7% од укупног броја испитаника.

Тачан одговор (*štiristo osemtrideset*) на ово питање дала су укупно 22 испитаника, што даје доста низак проценат од 18,9% од укупног броја анкетираних. Број тачних одговора у друштвима је свега 4, што износи 6,4% од укупног броја испитаника из друштва, док код студената имамо 18 тачних одговора, односно 33,3% од укупног броја студената, што је знатно већи број тачних одговора.

Ако посматрамо пол испитаника, код мушких имамо свега два тачна одговора, што чини 5,4%, док код женских испитаника имамо 20 тачних одговора, односно 25,3%. Дакле, код женских испитаника дато је 4 пута више тачних одговора.

Када говоримо о броју тачних одговора с обзиром на то колико дуго испитаници уче словеначки језик – код оних који га уче годину дана или мање проценат тачних одговора је 22%, код оних који га уче 1–3 године 18,7%, а код оних који га уче више од три године 18,1%. Приметан је благи пад броја тачних одговора са годинама учења словеначког језика.

Најчешћи нетачан одговор је *štiristo osem in trideset* – тако је написало 14 испитаника, односно 12% од укупног броја испитаника. И ово се може сматрати интерференцијом из српског језика, у коме је вишечлане бројеве правилно писати одвојено.

4.1.4 БРОЈ 1.523

Српски језик

Као тачни одговори у српском језику признати су одговори *хиљаду петсто двадесет (и) три* и *хиљаду пет стотина двадесет (и) три*. Такве одговоре дало је 88 испитаника – 41 из друштава и 47 са факултета. То значи да је проценат тачних одговора у друштвима 66,1%, а на факултетима 87%. Дакле, значајно је већи број тачних одговора код студената – за 20,9%.

Што се тиче пола испитаника, тачан одговор дало је 26 мушких (70,2%), односно 62 (78,4%) женских учесника у анкети. Процентуално гледано, код испитаница имамо 8,2% виши број тачних одговора.

Највише тачних одговора дали су испитаници који уче словеначки годину дана и мање (79,4%), мање они који га уче више од три године (72,7%), а најмање они који уче 1–3 године (69,2%).

Најчешћи нетачан одговор код испитаника је *хиљаду петстотдвадесеттри* – удео овог одговора је 25% у укупном броју нетачних одговора.

Словеначки језик

И код овог питања велики број испитаника није дало никакав одговор – таквих је процентуално 14,6%.

Такође, поново је присутан знатно већи број нетачних (79) од броја тачних одговора (20). Што се тиче испитаника из друштава, тачан одговор (*tisoč petsto triindvajset*) дало је свега 4,8% испитаника, док је код студената тачно одговорило 31,4%. Дакле, као и код претходног питања, код испитаника са факултета је знатно већи број тачних одговора.

Ако посматрамо пол испитаника, видимо да је тачан одговор дало 10,8% мушких испитаника, односно 20,2% женских испитаника. То значи да је код испитаница дупло већи број тачних одговора.

Код анкетираних који словеначки уче годину дана и мање удео тачних одговора је 19,1%, код оних који словеначки уче 1–3 године 11,5%, а код испитаника који га уче више од 3 године 18,1%. Дакле, као и код претходна два питања, најбољи је резултат код анкетираних који словеначки језик најкраће уче. Као што је

речено, то се може објаснити чињеницом да се бројеви уче у првој години учења страног језика.

Нетачан одговор који се јавља најчешће (18 пута) јесте *tisoč petsto tri in dvajset* – процентуално, удео овог одговора у укупном броју нетачних одговора је 22,8%. То се, како је већ речено, може сматрати интерференцијом из српског језика, у коме се вишечлани бројеви према Правопису пишу одвојено.

4.2 Писање бројних прилога са речима *пут* и *krat*

У трећем и четвртном питању анкете испитано је познавање правила која се тичу писања бројних прилога са помоћном речју *пут* у српском језику и помоћном речју *krat* у словеначком језику. Треће питање односи се на српски, а четврто на словеначки језик. Испитаницима су понуђена по четири одговора за сваки језик, а од њих се тражило да заокруже одговоре који су у складу с правописном нормом ових језика, с напоменом да је могуће више тачних одговора.

Српски језик

Према Правопису српског језика, реч *пут* се пише спојено само с бројевима *један*, *два* и *три*, а у свим осталим случајевима пише се одвојено.

У трећем питању, које се односи на српски језик, понуђени су следећи одговори:

- a) један пут
- b) једанпут
- c) тридесет један пут
- d) тридесетједанпут.

Дакле, тачни одговори су под b) и c), а нетачни под a) и d). У анализи је избројано колико пута је заокружен сваки од одговора.

Први тачан одговор, који је понуђен под словом b), заокружило је 99 испитаника, и то 52 испитаника из друштава и 47 са факултета. То значи да је овај одговор заокружило 83,9% из прве групе испитаника, а 87% из друге. Што се тиче пола анкетираних, одговор под b) заокружило је 83,8% мушких испитаника и 86,1% женских испитаника.

Други тачан одговор, који је понуђен под словом c), заокружило је 87 анкетираних, од чега 43 члана друштва и 44 студента. Гледано процентуално, овај одговор заокружило је 69,3% анкетираних у друштвима, а 81,4% на факултетима. Од укупног броја мушких испитаника овај одговор заокружило је 64,8%, док код испитаница тај проценат износи 79,7%.

Што се тиче нетачних одговора – опцију под a) заокружила су укупно 24 испитаника, а одговор под d) укупно 23 испитаника. Ови одговори су релативно равномерно распоређени код различитих група, па нема значајнијих несразмерности у том погледу.

Словеначки језик

У словеначком језику се, према важећој норми, прилог *krat* увек пише спојено са бројем.

У четвртном питању, које се односи на словеначки језик, понуђени су следећи одговори:

- a) en krat
- b) enkrat
- c) ena in trideset krat
- d) enaintridesetkrat

Дакле, тачни одговори су понуђени под b) и d), а нетачни под a) и c). Одговор под b) заокружило је укупно 89 анкетираних, и то 52 члана друштава и 37 студената. Процентуално гледано, овај одговор је заокружило 83,8% од укупног броја испитаника из прве групе и 68,5% од укупног броја из друге групе. У погледу пола анкетираних, овај одговор је заокружило 75,6% мушких испитаника и 77,2% женских испитаника, што значи да је број одговора по овом параметру прилично уједначен. Када је реч о годинама учења словеначког језика, овај одговор је заокружило 67,6% испитаника који словеначки уче годину дана или мање, 96% оних који словеначки уче 1–3 године и 81,8% оних који га уче више од три године.

Одговор под d) заокружило је укупно 69 анкетираних, што је знатно мање него код опције под b). Процентуално гледано, одговор под d) изабрало је свега 59,4% од укупног броја анкетираних. Ако посматрамо испитанике из друштава и испитанике са факултета, код обе групе је по 59% учесника у анкети заокружило овај одговор. Што се тиче пола анкетираних, за ову опцију одлучило се 56,7% испитаника и 60,7% испитаница. С обзиром на то колико година уче словеначки језик, овај одговор је одабрало 57,3% испитаника који словеначки уче годину дана или мање, 73% оних који словеначки уче 1–3 године и 50% оних који га уче више од три године.

Када је реч о нетачним одговорима, опцију под a) заокружило је укупно 27 испитаника, што износи 23,2% од укупног броја анкетираних. Одговор под c) заокружило је 34,4% анкетираних.

4.3 Писање редних бројева

Пето и шесто питање анкете усмерени су на писање редног броја у реченици, словима и бројкама. Пето питање односи се на српски, а шесто на словеначки језик. Испитано је да ли учесници у анкети ове бројеве речима пишу спојено или одвојено, да ли познају правило да се иза редног броја пише тачка (у оба језика), као и чињеница да је, према Правопису, неправилно додавање падежног наставка иза редног броја. Испитаницима је понуђено по шест одговора за сваки језик, а од њих се тражило да заокруже оне који су у складу с правописном нормом ових језика, с напоменом да је могуће више тачних одговора.

Српски језик

У петом питању испитаницима су понуђене следеће реченице:

- a) Преминуо је у 85 години живота.
- b) Преминуо је у 85. години живота.
- c) Преминуо је у 85.-тој години живота.
- d) Преминуо је у 85-ој години живота.
- e) Преминуо је у осамдесетпетој години живота.
- f) Преминуо је у осамдесет петој години живота.

С обзиром на правописна правила српског језика, тачни одговори су под b) и под f). Одговор под b) заокружио је укупно 91 испитаник, односно 78,4% анкетираних. Што се тиче испитаника из друштава, овај одговор заокружила су 42 испитаника, што даје проценат од 62%, док је на факултетима овај одговор заокружило 49 испитаника, што износи 90,7%. Када је реч о полу анкетираних, за овај одговор одлучило се 72,9% испитаника и 81% испитаница.

Опцију под f) означило је укупно 56 анкетираних, што износи свега 48,2%. У групи ученика из друштава овај одговор је заокружило 33,8% испитаника, а код студената 64,8% испитаника, што је готово дупло више. Што се тиче дистрибуције одговора по половима, ову опцију је одабрало 66,6% од укупног броја мушких испитаника, а 50,6% од укупног броја женских испитаника.

Интересантно је да одговор под a) нико није заокружио, што нам говори да испитаници знају да се редни број не може писати без тачке. Кад је реч о осталим нетачним одговорима, опцију c) заокружило је 10 испитаника, опцију d) чак 63 испитаника, а опцију e) 50 испитаника. То значи да 54,3% испитаника не зна да је неправилно додавати падежне наставке иза редних бројева записаних бројкама, те да 43,1% сматра да се редни број правилно пише састављено.

Словеначки језик

У шестом питању анкете понуђено је ових шест реченица:

- a) Umrl je v 85. letu življenja.
- b) Umrl je v 85 letu življenja.
- c) Umrl je v 85-tem letu življenja.
- d) Umrl je v 85.-em letu življenja.
- e) Umrl je v petinosemdesetem letu življenja.
- f) Umrl je v pet in osemdesetem letu življenja.

С обзиром на правописна правила словеначког језика, тачни одговори су под a) и под e). Пет испитаника није заокружило ниједну опцију. Први тачан одговор, који је дат под словом a), заокружио је укупно 81 испитаник, и то 37 чланова друштава и 44 студента. Ову опцију одабрало је 59,6% од укупног броја испитаника из друштава, и 81,4% од укупног броја студената. Када је реч о полу испитаника, одговор под a) заокружило је 70,2% мушких испитаника и 69,6% испитаница. С обзиром на то колико година уче словеначки језик, овај

одговор је одабрало 73,5% испитаника који словеначки уче годину дана или мање, 73% оних који словеначки уче 1–3 године и 54% оних који га уче више од три године.

Одговор под словом е) заокружио је знатно мањи број испитаника – њих 54, од чега 23 из друштава и 31 са факултета. Ако посматрамо укупан број анкетираних из друштава, овај одговор заокружило је 37,1% испитаника, док је тај проценат код анкетираних на факултетима знатно виши и износи 57,4%. Што се тиче мушких и женских испитаника – ову опцију је одабрало 29,7% испитаника из прве групе и 54,4% испитаника из друге групе. Када је реч о годинама учења словеначког језика, овај одговор је заокружило 52,9% испитаника који словеначки уче годину дана или мање, 38,4% оних који словеначки уче 1–3 године и 36,3% оних који га уче више од три године.

У погледу нетачних одговора – реченице под b) и d) заокружило је свега по 14 испитаника, док је реченицу под c) одабрало 48 испитаника, а реченицу под f) њих 46. Из тога можемо закључити да испитаници добро познају правило да се иза редног броја мора писати тачка, а да у много мањој мери познају правило да је иза редног броја неправилно дописивати падежни наставак, као и да се двочлани редни бројеви у словеначком језику пишу састављено.

4.4 Писање датума

Седмо и осмо питање испитују познавање правила у вези са писањем датума. Седмо питање тиче се српског, а осмо словеначког језика. Испитаницима су понуђене по четири реченице за оба језика, а од њих се тражило да заокруже оне који су у складу с правописном нормом, с напоменом да је могуће више тачних одговора.

Српски језик

У седмом питању анкете испитаницима су понуђене следеће опције:

- a) 18. јануар 2019
- b) 18. 2. 2019.
- c) 18. II. 2019.
- d) 18. II 2019.

С обзиром на правописна правила у српском језику, тачни одговори су под b) и d). У анализи је избројано колико пута је заокружен сваки од одговора. Први тачан одговор, понуђен под словом b), заокружило је чак 106 испитаника, што чини укупно 91,3%. Ако посматрамо групу испитаника из друштава и групу са факултета, ову опцију је одабрало 88,7% анкетираних из прве групе и 94,4% из друге групе. Када је реч о полу испитаника, овај одговор заокружило је 89,2% од укупног броја мушких испитаника, а 92,4% од укупног броја испитаница.

Одговор под d) заокружио је мањи број испитаника – укупно 89. Што се тиче чланова друштава, за ову опцију се одлучило 72,5% анкетираних, а када је

реч о испитаницима с факултета, слово d) је заокружило 81,4% анкетираних. С обзиром на пол испитаника, овај одговор је одабрало 67,7% мушких испитаника и знатно више женских испитаника – 86%.

Нетачан одговор под а) заокружио је 21 испитаник (18,1% од укупног броја), а нетачан одговор под с) свега 6 испитаника, што износи 5% од укупног броја анкетираних. Може се закључити да испитаници најбоље познају правило да се иза римског броја не пише тачка.

Словеначки језик

У последњем, осмом питању, које се односи на словеначки језик, испитаницима су понуђени ови одговори:

- a) 18. januar 2019.
- b) 18. 2. 2019
- c) 18. II. 2019
- d) 18. II 2019.

Према стандардном словеначком језику, тачни одговори су под b) и с). Код овог питања, шест испитаника није заокружило ниједну опцију. Одговор под b) изабрало је свега 40 испитаника, што чини 34,4%. Када посматрамо испитанике из друштава, овај тачан одговор заокружило је 40% испитаника, док код анкетираних са факултета тај проценат износи 27,7%. Што се тиче дистрибуције према полу испитаника, ову опцију је одабрало 48,6% мушких учесника у анкети, односно 27,8% женских учесница. Када је реч о годинама учења словеначког језика, овај одговор је заокружило 22% испитаника који словеначки уче годину дана или мање, 42,3% оних који словеначки уче 1–3 године и 63,6% оних који га уче више од три године.

Одговор под с) заокружило је укупно 20 анкетираних, што је дуго мање него код опције под b). Процентуално гледано, одговор под d) изабрало је свега 17,2% од укупног броја анкетираних. Када је реч о испитаницима из друштава и са факултета, овај одговор је заокружило 16,1% од укупног броја испитаника из прве групе и 18,5% од укупног броја из друге групе. Што се тиче пола анкетираних, за ову опцију одлучило се 18,9% испитаника и 16,4% испитаница. С обзиром на то колико година уче словеначки језик, овај одговор је одабрало 11,7% испитаника који словеначки уче годину дана или мање, 26,9% оних који словеначки уче 1–3 године и 22,7% оних који га уче више од три године.

Код нетачних опција имамо знатно већи број одговора – слово а) заокружило је 78 испитаника (67,2%), а слово d) 67 испитаника (57,7%). С обзиром на чињеницу да ова два одговора иза године имају написану тачку, можемо закључити да је овде у питању снажан утицај српског језика.

Закључак

За потребе овог рада спроведено је истраживање у коме се испитује познавање правописних правила у вези са писањем бројева у српском и словеначком језику. Анкета је садржала питања која се тичу писања вишечланих бројева, писања бројних прилога типа *једанпут*, записивања редних бројева и писања датума. Испитаници су били студенти филолошког усмерења који уче словеначки језик и чланови друштва Словенаца који похађају часове словеначког језика. Осим по овим двама групама испитаника, одговори су анализирани и по полу анкетираних, као и по томе колико дуго уче словеначки језик.

Резултати анкете показали су да испитаници знатно боље познају правописна правила српског језика у поређењу са словеначким, те да матерњи језик снажно утиче на њихово знање страног језика. Поред тога, анализом је утврђено да су резултати за оба језика доста бољи код студената него код чланова друштва, као и то да су генерално бољи код женских него код мушких испитаника. Што се тиче година учења словеначког језика – показало се да оне немају велики утицај на резултате, а код неколико питања резултат чак и опада са годинама учења. То се може објаснити чињеницом да се бројеви усвајају у првој години учења страног језика, те је код испитаника који часове похађају годину дана или мање то знање најсвежије.

Када је реч о писању основних бројева речима, доста су добри резултати код питања која се односе на српски језик. Међутим, када је реч о словеначком језику, проценти су знатно нижи – код трочланих и четворочланих бројева у друштвима је проценат тачних одговора чак мањи од 10. Због снажних интерференција из матерњег језика, анкетирани у словеначки језик преносе правила из српског, као што су одвојено писање бројева, бележење гласовних промена и сл.

Што се тиче бројних прилога с речју *пут*, односно *krat*, резултати су прилично добри, нарочито када је у питању српски језик, мада ни словеначки не заостаје много. Такође, прилично су уједначени и остали параметри (друштво/факултет, пол испитаника, године учења словеначког језика).

Када је реч о писању редних бројева у српском језику, проценти показују да испитаници одлично познају правило да се иза редног броја написаног арапском цифром мора писати тачка. Међутим, изненађујуће је да чак 54,3% испитаника не познаје правило да је неправилно додавати падежне наставке иза редних бројева записаних бројкама, а да 43,1% испитаника редне бројеве словима пише састављено. Што се тиче словеначког језика, и ту су доста добри резултати, нарочито код испитаника са факултета и код женских испитаника. На основу одговора можемо закључити да испитаници добро познају правило да се иза редног броја мора писати тачка, али да у много мањој мери познају правило да је иза редног броја неправилно дописивати падежни наставак, као и да се двочлани редни бројеви у словеначком језику пишу састављено.

Најзад, код питања која се односе на писање датума у српском језику су постигнути одлични резултати (преко 80% тачних одговора), док су код сло-

веначког много нижи (у просеку свега око 20% тачних одговора). Једино код овог питања имамо боље резултате код испитаника из друштва и код мушких испитаника. Велики број анкетираних заокружило је нетачне одговоре у којима је иза године написана тачка, што је по словеначкој норми неправилно. И ово је, наравно, интерференција из српског језика.

ЛИТЕРАТУРА

Брборић 2015: В. Брборић, Основна правила српског правописа, у: *Путевима српског језика, књижевности и културе – Скуп слависта*, Београд: МСЦ, 197–207.

Буквич 2016: Т. Bukvič, Dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture v Republiki Srbiji: raziskava med učenci, starši in učiteljicami, у: *Slovenika – Časopis za kulturu, nauku i obrazovanje*, II, Београд: Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine, 21–34.

Дешић 2015: М. Дешић, *Правопис српског језика – школско издање*, Београд: Klett.

Ђукановић/Марковић 2005: М. Ђукановић и Ж. Марковић, *Основи граматике словеначког језика*, Београд: Leksikom.

Ђукановић 2009: М. Ђукановић, Slovenski jezik, у: *Јужнословенски језици: граматичке структуре и функције*, (у редакцији П. Пипера), Београд: Београдска књига, 257–379.

Пижурица и др. 2010: М. Пижурица и др., *Правопис српског језика*, Нови Сад: Матица српска.

РСКЈ 2014: Речник словеначког књижевног језика – Slovar slovenskega knjižnega jezika. <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=%2A>. 5.3.2022.

Топоришич и др. 2001: Ј. Топоришич, *Slovenski pravopis*, Ljubljana: Založba ZRC.

Jelena S. Budimirović Milićević

WRITING OF NUMBERS IN SERBIAN AND SLOVENIAN LANGUAGE
(ORTHOGRAPHIC RULES)

Summary

The goal of this research is to examine the knowledge of orthographic rules pertaining to the writing of numbers in the Serbian and Slovenian languages. The study focuses on rules that are considered to be the most challenging for speakers, including writing numbers in words, writing numerical adjectives, ordinal numbers, and noting dates. This research includes two groups of participants: the first group consists of philology students who attend university-level Slovenian language courses, while the second group comprises members of the Slovenian minority community with Slovenian heritage.

The survey completed by the participants consists of eight questions. The survey results reveal that participants have a significantly better understanding of the spelling rules of the Serbian language compared to Slovenian. It is evident that their native language strongly influences their knowledge of the foreign language. Furthermore, an analysis of responses indicates that students outperform members of the minority community in both languages and that, in general, female participants perform better than the male ones. As for the number of years spent learning Slovenian, it is found that it has a limited impact on results, with some questions even showing a decline in performance with additional years of learning.

Keywords: numbers, Slovenian language, Serbian language, orthographic rules, survey.